پێشبینییەکانی دوای تۆپبارانەکەی هاوینەهەواری پەرەخ.. فازیل شەوڕۆ

گەرچی تورکیا لە ساڵی (٢٠٠٣)وە، بێشتر لە جاران، بە هەموو هێز و چەک و توانایەکی سەربازیی خۆیەوە بەردەوام بووە لە هێرش و پەلاماردانی باشووری کوردستان و بە سەتان سقیل و گەریلایەکانی پەکەکەی کردووەتە قوربانی، بەدرێژایی ئەو ساڵانە حکوومەتی بەغدا، لە سەرکۆنەکردنێکی شەرمنانەی تورکیا بەولاوە فزەی لێوە نەهاتووە، بەڵام کوشتارەکەی هەوارگەی پەرەخ، لە ٢٠/٧/٢٠٢٢ کە (٣٢) سقیلی باشوور و ناوەندی عیراقی کردە قوربانی، گەرکانێک هەڵچوون و توڕەیی و هەڕەش و چالاکی شەقام و ڕێکخراوە مەدەنی و حکومییەکانی بەدوای خویدا هێنا، کە بێنەزیر بووە لە حەماسەت و جۆش و خرۆش و کاردانەوەدا. ڕاستە، تا بڕی کارەساتەکە، تاوانێکی کۆمەڵکوژیی بە ئەنقەستی ژن و لاو و منداڵی بیگوناحن و هەموومان بینیان بە پەرۆشین، بەڵام گرژی و توندی و حەماسەتی جەماوەری تووڕە و گەفی تۆڵەسەندنەوە لە تاوانکارانی تورکیا، جێگەی سەرنجی هەموو کەسێکە و چەندان پرسیاری بێ وەڵام هێناوەتە ئاراوە. هەیە لێکدانەوەکەی لەو بارەیەدا چڕکردۆتەوە، کە چونکە قوربانییەکان (عەرەب)ن ، شەقام و حکوومەت وا دەروێشانە کەوتوونەتە جموجۆڵ و کارو کاردانەوە، خۆ ئەگەر ئەوان (کورد) بوونایە، وەک تاوانەکانی دیکەی تورکیا پەردەپۆش دەکرا و بێدەنگ دەپێچرایەوە.

بۆیە، حەقمانە بپرسین، تۆ بڵێی، ئەو توپبارانەی هەوارگەی پەرەخ، پیلان و نەخشەیەک نەبێ بە ئاگاداریی حکوومەتی عێراق و هەرێمی باشوور و تورکیا و ئێران و وڵاتانی ناوچەکە و زلهێزەکان ئەنجام درا بێ؟

پێش ئەوەی من، بۆچوون و پێشبینییەکانی خزمەتتان عەرزکەم و ئەو پرسیارە وەڵام بدەمەوە، با ئەم سەرەقەڵەمانەتان بە بیربخەنمەوە:

یەک: ئەردۆگان، پێش شەش مانگێک، لە ناو هۆڵی پەرلەمانی تورکیا، مووژدەی ئەوەی دا کە لە مانگی (ئایار)ی ئەمساڵ، ئاڵای تورکیا لەسەر لووتکەی قەندیل هەڵدەکەن و ئەفسانەی پەکەکە، هەتا هەتا کۆتایی پێ دێ.

دوو: لە بەیاننامەی لوتکەی جددە، لە نێوان جۆن بایدن و سەرانی وڵاتانی کەنداو و وڵاتانی میسر و ئوردن و عێراق، دەربارەی هەرێم

هەر ئەوەندە گوترا:" ئەمن و ئاسایش و خۆشگوزەرانیی خەڵکی عێراق ئاواتی هەمووانە، هەمان شتیش بۆ هەرێمی کوردستان"
سێ: لە بەیاننامەی لوتکەی سێ قۆڵیی نێوان تورکیا و ئێران و ڕۆسیا، بە عەلەنیی هەر یەک ڕستە ناوی کورد هاتووە، دەڵێ"ڕێگرتن لە سەربزێویی کوردەکان لەو ناوچەیەدا، بەرژەوەندیی هاوبەشی تورکیا و ئێرانە، بۆ سەرکووتکردنیان ئەوان درێغی ناکەن."
چوار: لەگەڵ بڵاوبوونەوەی هەواڵی تەپبارانەکەی هەوارگەی پێرەخ، یەکسەر حکوومەتی عێراقی و شەقامی باشوور و ناوەند و بەغدا، بە شێوەیەکی چاوەڕوان نەکراو لە نێو داواکاری و درووشمەکانیاندا ئەو (٣) داخوازییە بە گەرمی جەختی لەسەر کرایەوە: ١) کشانەوەی هێزی سەربازیی تورکیا لە باشوور، ٢) وەدەرنانی پەکەکە لەو ناوچەیەدا، ٣) گەڕانەوەی هێز و سوپای عێراقی بۆ خاڵە سنوورییەکانی باشوور.
پێنج: بۆ یەکەمینجار، ڕاستەوخۆ، بەبێ پەردە و پێچ و پەنا حکوومەتی هەرێمی کوردستان (بە ئەندامانی باڵای پارتیی دیموکراتی کوردستانەوە)، زوو، بە دەنگێکی بەرز گوتیان:"تورکیا هەوارگەی پێرەخی تەپباران کردووە و ئەو خەڵکە سڤیلەی کردووەتە قوربانی".
شەش: تا ئەمساتە وەختە، تورکیا ئینکاریی دەکات و دەڵێ تیرۆریستانی پەکەکە، تاوانەکەیان ئەنجام داوە. بەهیچ شێوەیەکیش گلەیی لە (دەستەکانی) ناکات کە چۆن، ئەو تاوانە دەدەنە پاڵ تورکیای بێ گوناح.
ئێستا، من وای بۆ دەچم، کە لە کۆبوونەوەکانی جددە و تاران، بە تایبەتی لە نێوان تورکیا و ئێران و عێراق ـــ بە ئاگاداریی حکوومەتی هەرێم، ئەو نەخشەیە داڕێژرابێ:
((تورکیا ناتوانی بە هێزی سەربازیی کۆتایی بە پەکەکە بێنێ و دوایین شاڵاوی بە دەڤەری بادینان، تەواو شکستی هێناوە و ساڵی دادێش هەڵبژاردنەکان لە تورکیا ئەنجام دەدرێن، جا باشترین چارە ئەوەیە، بە هەمووان ،(تورکیا و عێراق و ئێران و هەرێم)، کارێک بکەن، پەکەکە، وەک چەکدارانی موجاهیدی خەڵقی ئێرانی، لە ناوچەکە دوورخەنەوە یان چەکیان پێدابنێن، بە ئاشتییانە بێ یان بە هەر ڕێگەیەکی دیکەی گونجا. بۆ ئەو مەبەستە دەبێ سوپای عێراق بچێتە هەموو خاڵە سنوورییەکانی نێوان کوردستانی باشوور و تورکیا و ئێران. بەوەش سوپای ئەردۆگان بە ڕووەشی ناگەڕێتەوە ناو تورکیا و دەڵێن، سنوورمان ڕادەستی هێزەکانی بەغدا کردووە. بەرامبەر ئەوە، حکوومەتی بەغدا بە پشتیوانیی ئێران و ئەمەریکا، بەڵێن بە حکوومەتی باشوور دەدەن، کە کێشەکانیان لە گەڵ بەغدا چارەسەر بکەن و ئاشتی و ئارامی بگەڕێتەوە بۆ عێراق و کوردستان و ناوچەکە.

تورکیا بەیە ئینکاری تەپبارانەکە دەکات، تا شانۆگەرییەکە کۆتای نەیەت و پەردەی دووەم دەست پێبکات، ئەوەیش هاتنی سوپای عێراقە بۆ سەر سنووری کوردستان. خۆ ئەگەر تورکیا عزووربخوازێتەوە ئەوا شانۆگەرییەکە کۆتایی پێ دێ.

ئیمڕۆ، حکوومەتی هەرێمیش درکی بەوەکردوە، کە کێشەی پەکەکە بە شەڕ چارەناکرێ و ئەو هەموو خەڵک و گوند و زەوی و زارو ئاوایی و ڕەز و باخە، نابێ هەتا هەتایە، هەر لەناو دۆزەخ دابن. پەکەکەش ڕەنگ بێ ئامادەبێ ئاشتیانە لەگەڵ لایەنەکان ڕێکەوێت.. باری ناوخۆی هەرێمیش پێویستی بە ئاشتی و ژیانەوە و خۆشی هەیە و خەڵک پر گلەییە.

ئەمە لێکدانەوەی منە، تەپبارانکردنی هەوارگەی پەڕەخ، بە جولاندنی کێشەکانە. لە ساڵی (١٩٧٣) میسر هێرشی کردە سەر ئیسرائیل، نەک بە ئازارکردنی فەلەستین، بەڵکو بە جولاندنی مەسەلەکە… هەرواش دەرچوو، بووە دانووساندان و پێکهاتن.

من لە وتار و گوتاری سەرکردەکان، ڕاستەوخۆ یان لە نێو دێڕەکان، ئەو پێشبینییانە دەبینم کە لەسەرەوە باسم کردن.

بەومەرجەی لە عێراق کارەسات و ڕووداوێک سەرهەڵنەدا، ڕیسەکە بکاتەوە خووری، وەک دووبار بوونەوەی بۆمبەکەی ڕەفیق حەریری لە لوبنان. یان درووست بوون کێشەیەک لە تورکیا یان ئێران.

فازیل شەوڕۆ ـــ دوبلن